

בעזהש"ת

והמשכילים יזרחו קוהר הרקיע

גליון שבעי

והמשכילים יזרחו

שיעורים בספר הזוהר
— על התורה והמועדים —
ע"י הרב יצחק לאווי שליט"א

פרשת שופטים תשפ"א
ימים נוראים תשפ"ב גליון ב

פטרון סדרת השיעורים לימים נוראים
 הרה"ח ר' אהרן עקיבא גאלדבערגער שליט"א
 ייזכר לטובה לפני ולפנים וימלא ה' כל
 משאלות ליבו לטובה.

השיעור לפרשת שופטים הוקדש על ידי
 ידידי הרה"ג ר' מרדכי בערגער שליט"א
 ראש בית דין גבעת המורה
 לרגל נישואי בנו אלימלך שיחי'
 עם בת הרב אליהו אהרן טייטלבוים שליט"א
 יראה זרע יאריך ימים וחפץ ה' בידו יצלח

לשמיעת וצפיה בשיעורים, וכן לשאר שיעורים וכתבים, ולהרשמה לקבלת ערכונים
 שבועיים באימייל

yitzchoklowy.com

בתוכן

ד	כללי החיבור
ז	מאמר הזוהר: ובמדבר אשר ראית
ז	פרק א: רבי שמעון וחבריו פוגשים סבא מפרושי מדברא החוזר לישוב לפני החודש השביעי
י	שיעור: מפגש סבא ינוקא ורבי שמעון
י	שימת לב אל דברי תורה בטיול
יד	סבא וינוקא
טו	אור האורח היהודי

כללי החיבור

כלל מטרתי כאן הוא הצגת יופי קישורי התורה שהזוהר מראה לנו דרך בהם, מבלי לכער את יופי חזיון הדרושים בריבוי קושיות תירוצים ופירוקים והערות. לשם כך העתקתי בראשונה את לשון הזוהר עצמו, והעמדתיו כמות שהוא, ושוב התבוננתי בפרשה על פי הארתו של הזוהר וכתבתי על פיו בלשוני ובדעתי. כך לא יצטרכו ללמוד בדרך מקוטעת של ציטוטי לשונות ודילוג הלב בין המקור לבין הפירוש והמחקר וקפיצת עינים מצד לצד בספר, אלא יהיו דברי תורה נובעים כמעייין ישר ונוכל לקרוא אותם כפי נביעות מעיינם.

נוסח הזוהר ממהדורת דניאל מט המתוקן על פי כתבי יד, וברשותו. (הנוסח הארמי נמצא באתר. אמנם הוא מכריע בין הגירסאות הנמצאות בכת"י מדעתו ולפעמים יש לנסות מגירסתו).

חלוקת קטעים. חילקתי את דברי הזוהר בכמה רמות של חלוקה, תחילה למאמרים ושוב לפרקים ושוב לאותיות ושוב לשורות, והכל למען ריווח להתבונן ולעמוד על קישורי העניינים בחיבורם וייחודם שהוא מן האומנויות הגדולה שבזוהר. כמעט כל החלוקה הוא מדעתי אם כי למדתי הרבה מחלוקות המדפיסים לפרשיות, חלוקות הרמ"ק לסימנים, חלוקת הסולם למאמרים ואותיות, והחלוקות הנמצאות במהדורת מט לפי הענין. נטייתי הוא לחלק יותר מהם על פי רוב בכדי לעמוד על כל חידוש בפני עצמו, ושוב מזה יש לכלול את הענין למהלך יותר ויותר כללי, עד שיהא פרשה שלימה מאמר אחד לפעמים, וכל הספר ענין אחד למתבונן בו.

כותרות. הוספתי כותרת למאמרים, שהוא על פי רוב הדיבור המתחיל את הדרוש או הפסוק הפותח בו. ולפרקים ולאותיות שבתוך הפרקים. ודע שאין כותרות אלו יכולים להיות דווקנים מספיק ולא ניתנו אלא כהצעה שיוכל המעיין לעקוב אחרי קשרי העניינים לפי דרך אחת, אבל אינם כוללים את עיקר אור הספר והיה אפשרי כמעט תמיד לכתוב אותם באופן אחר.

מראי מקומות. רוב המקורות מלוקטים מהערות ניצוצי זוהר של הרב ראובן מרגליות, וממה שהוסיף עליהם דניאל מט בהערותיו. מעט הוספתי מדעתי.

לא העתקתי את כל המקורות והמקבילות, אלא השתדלתי בראשונה לעמוד על המקורות שנראה שהזוהר מתכוון אליהם, הן במקום שמציין בפירוש בלשונות דאמורן, ואוקומיה, ואתמר. והן במקום שניכר לכל מעיין שהוא סובב על אותם המקורות והזוהר מניח הכירות עמהם.

במקומות שניכר שהוא דורש מאמר או ענין שאינו מעתיק בלשונו הבאתי את הלשון הנצרך בשלימותו. כמו כן השתדלתי לעמוד על הציונים שהזוהר עצמו מציין מיניה וביה ולציין בראשונה את המאמר העיקרי.

עניינים רבים מבאר הזוהר במקומות רבים ולא ציינתי את כולם על פי רוב אלא

המקור היותר ברור לענין שהוא מובא, והרוצה לראות את כל המקורות יעיין בהערות דניאל מט או באוצר הזוהר לרב דניאל פריש המלקט את כל הנמצא בזוהר לפי ערכים.

מקורות ומפרשים. כאן סידרתי מקורות מורחבים יותר בעניינים המובאים בזוהר, והם המקורות שמהם ניתן לעמוד על שורשי העניינים, ממקורות קדומים ועד מקורות ומפרשים אחרונים, פעמים בארוכה ופעמים בקצרה. על הרוב ימצא המעיין במקורות הללו הרבה יסודות ממה ששיקעתי בשיעור לפי דרכי.

השיעור. בדרך כלל הלכתי בדרך המדרשים כולם והקדמתי פתיחה לביאור הפרשה עצמה ולביאור מדרש הזוהר עצמו. כדרך המדרשים לפעמים מתארכת הפתיחה הרבה יותר מן הפירוש לפרשה עצמה שנראה כמעט דרך אגב לפתיחה הרחבה אבל כך היא המידה שיש לנו תמיד להתחיל ממקום שאנחנו ואחר שנתפרש הפתיחה ונפתח הפתח הרי הפרשה מובנת כמעט מאליה ללא הרבה תוספת פירוש.

לא ביקשתי להוסיף טלאי על גבי טלאי, פירוש שלי על פירוש האחרונים על פירוש הזוהר, כי אם לסדר הכל על אותם הפסוקים והמקורות שהזוהר עסק בהם לאור השערים שפתח לנו.

תוכן מפורט

ד כללי החיבור

ובמדבר אשר ראית

פרק א: רבי שמעון וחבריו פוגשים סבא מפרושי מדברא החוזר לשוב לפני החודש השביעי

ז ר' שמעון והחברים ראו סבא וינוקא. ואמר ר"ש שיש להם אצלו דברים חדשים.
 ח הסבא ענה: יהודי אני. אמר ר"ש: וודאי דברים חדשים היום עכורנו.
 ח הסבא פרש למדבר לעסוק בתורה וחוזר לישב בצל הקב"ה בירח השביעי.
 ח הקב"ה שלחך אצלנו, ונשמע מפיד מן הדברים שנטעתם במדבר בענין החודש השביעי.

ט למה פרשתם מן המדבר לשוב עכשיו?
 ט הסבא אומר שמשאלת ר' שמעון נודע שחכמה אצלו.

מפגשי סבא וינוקא ורבי שמעון

י שימת לב אל דברי תורה בטיוול
 י מפגשי הולכי דרכים במועדי המקומות
 יא בקשת תורה בטיוול
 יב פינוי מקום לשימת לב
 יד סבא וינוקא
 יד התחדשות ועתיקות
 טו אור האורח היהודי
 טו די שהוא יהודי
 יז קבלת אורחים כקבלת פני השכינה
 יח המלאך אין לו שם
 יט נטיעת דברי תורה במדבר

ובמדבר אשר ראית

זוהר פרשת תצוה חלק ב' דף קפג, ב – קפד, א.

אור יקר תצוה סימן ג, עמ' קנו – קנה.

הסולם תצוה מאמר ובמדבר אשר ראית, אות ע"ט – פ"ז.

בפרשת תצוה דרש זוהר את כל המועדים, אחר שפתח בכולם בפסוק וְאַתָּה הִקְרַב אֵלַיךְ אֶת אֹהֶרֶן אַחִיךָ מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, ודרש כי היחוד שאהרן מקרב אינו אלא מתוך בני ישראל. שכל המועדים זמני היחוד הם והם עצמם שבעת קני המנורה. ודרש את כל סדר חג המצות ספירת העומר וחג השבועות והעמדות במקומם.

את סודות חגי החודש השביעי פתח במעשה שפגשו רבי שמעון והחברייא בסבא מפרשי מדברא בדרכו חורה אל העיר לקראת החודש השביעי. ואיתו למדו את כלל סודות החודש. ובטרם נכנסו אל סודות החודש הכינו את המרחב, ודרש להם הסבא בסוד הזה עצמו של יציאתו ללמוד תורה במדבר וחזרתו אל העיר לקראת המועדים.

וכל זה נמשך אל דרושי חג הפסח שיצאנו משם. שכן אחר שיצאו ישראל ממצרים הלכו במדבר וכן הסבא הולך במדבר. והשמירה מחמץ הוא השמירה מן הנחש המבואר שם שהיא מצילה מן אחיזתו כדן ראש השנה ובכל זה עוסק הסבא.

פרק א': רבי שמעון וחבריו פוגשים סבא מפרושי מדברא החוזר לשוב לפני החודש השביעי

א.

ר' שמעון והחברים ראו סבא וינוקא. ואמר ר"ש שיש להם אצלו דברים חדשים.

ר' שמעון ורבי אלעזר בריה הוו אזלי בארחא.

והוה אזיל עמהון רבי אבא ורבי יוסי.

עד דהוו אזלי, אערעו בחד סבא, והוה ינוקא בידיה ולהלן מבואר ששמו נהוראי סבא ונקרא כך לעומת נהוראי ינוקא).

זקף עיניו רבי שמעון וחמא ליה (הרים עיניו) כלומר ראה בו ראייה עליונה, ולהלן דרש הסבא במדבר אשר ראית).

אמר ליה לרבי אבא: ודאי מלין חרתין אית גבן בהאי סבא.

ב.

הסבא ענה: יהודי אני. אמר ר"ש: וודאי דברים חדשים היום עבורנו.

כד מטאן לגביה, אמר רבי שמעון: במטול דקופטרך דגבך קא אתית (פי' מן המשא הקשור על כתפך ניכר שאתה בא מן הדרך), מאן את?

אמר ליה: יודאי.

אמר: ודאי מלין חרתין יומא לגבן.

ג.

הסבא פרש למדבר לעסוק בתורה וחוזר לישב בצל הקב"ה בירח השביעי.

אמר ליה: לאן הוא ארחך?

אמר ליה: דיוורי הוה באינון פרישי מדברא, דהוינא משתדלי באורייתא. והשתא אתינא לישובא למיתב בצלא דקב"ה (לשון בצלא דקוב"ה, הוא עננים שהגיגו במדבר, עי' זוהר אמור קג, א, והוא הסוכה כמבואר שם. ועי' גם זוהר תרומה קכח, א בפסוק בצלו חמדי וישבתי), באלין יומי דירחא דא דאיהו שביעאה.

ד.

הקב"ה שלחך אצלנו, ונשמע מפיק מן הדברים שנטעתם במדבר בענין החודש השביעי.

חדי ר' שמעון. אמר: נתיב, דודאי קודשא בריך הוא שדריה לגבן.

אמר ליה: חייך דנשמע מלה מפומך, מאילין מלין עתיקין דנטעתון תמן במדברא (לשון נמיעת דברי תורה, הוא בפסוק ישעיה נא, ט"ז: "אשים דברי בפוך ובצל ידי כסיתך לנטע שמים וליסד ארץ"). ונדרש בהקדמת ספר הזוהר ד, ב. ובפרשת צו לה, א על המחדש חידושי תורה, מהאי ירחא שביעאה.

ה.

למה פרשתם מן המדבר לשוב עכשיו?

אמאי אתפרשתון השתא ממדברא למיתי לשובא?

ו.

הסבא אומר שמשאלת ר' שמעון נודע שחכמה אצלו.

אמר ליה ההוא סבא: בשאלתא דא ידענא דחכמתא גבך, ומילך ממו לרקיעי
דחכמתא (כמבואר שם בהקדמת זוהר שהמחדש חידושי תורה עושה שמים חדשים וארץ
חדשה).

מפגש סבא ינוקא ורבי שמעון

שימת לב אל דברי תורה בטיול

לגלות למקום תורה ולגלות ממקום המולת השוק למקום תורה. החכם המבקש את התורה איננו זה היושב בביתו כאשר נדמה לעתים כי מלאכת החכם במנוחה בביתו. כי חכם האמת הרי הוא חותר תמיד אחר חדשות החכמה, ואותם החדשות לא יבואו כולם אל ביתו אם לא יצא ויחפש אותם. ולא כל החכמה נמצאת בספר אחד או בידי איש אחד שיהא מנוחה לחכם בביתו אלא תמיד נוסע הוא לפגוש את החכמים הנמצאים בכל המקומות ולקבל מפייהם דברי חכמה המחודשים אשר בידם.

ג.

כשם שהעולם מחולק אל מקומות מקומות רבים, וזמנים זמנים רבים, ואירועים אירועים רבים. כך החכמה השורה בכל מקומות העולם מחולק להם. שאינו דומה טעמו של דג העולה בים ביפו לטעמו של דג העולה מן הים באספמיה. כל ההולך למקום חדש או הפוגש באדם הבא ממקום חדש אם

מפגשי הולכי דרכים במועדי המקומות

א.

פעמים הולך אדם בדרך. והוא רואה מרחוק דבר פלא. מסתקרן הוא והולך לבדוק את הדבר שקרץ לו. פעמים הולכים אנחנו בדרך ופתאום פוגשים אנחנו בבני אדם הבאים מדרך אחרת. מסתקרנים אנחנו מי הם, מאיזה מקום באו ולאיזה מקום הם הולכים. פעמים הם באים אלינו פעמים מתרחקים מאיתנו. תמיד מהווה הדרך מקום מפגש בין הדברים הרחוקים הנעלמים ובין הדברים הקרובים.

ב.

בפינות הדרכים נפגשים גם דרכי חיים שונים. זה העושה מלאכתו בכך פוגש במי שמלאכתו אחרת. ובעת מנוחתם בפונדקי הדרכים מביעים הם כל אחד לחבירו אודות אומנתו ומסעותיו אשר לא ידע זולתו. החכמים אף הם הולכי דרכים הם. כך היא דרכה של תורה

עושים מחמשה עשר כאב חולות אהבה בכרמים ומביעים חדשות. ועל החודש השביעי נאמר אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדני. שם נלמד מן הדברים שנמצאו בחוץ, עד יום החותם שבו שימני כחותם על לבך. ובאותו הזמן נאמר כאשר אתה קושר את לולבך קשור את ספינתך, ימים אלה הם של קשירת מה שהשגת, ותקשור את ספינתך שלא תלך עוד בחוץ.

בקשת תורה במיול

ו.

הולך רבי שמעון בדרכו בימי סוף הקיץ, והוא פוקח עיניו לראות מה בשורה יביא לו אוויר העולם בימים אלה, אשר תנועות תודעת הקיץ מנשבים בקלילות באוויר ומנשבים לקראת הימים הבאים. אותו האוויר הנושבת מחפש רבי שמעון ללכוד לו בתורתו כאשר הוא מכין את עצמו לקראת ימי החודש השביעי. וכך הוא כל תורתו.

[נשאל הרב שלמה וולבה, אם מכינים סוגיה בנגלה הרי ידוע איפה צריכים לעיין וכיצד מכינים עצמם לכך. אבל המכין עצמו לדבר על דבר קדושת חודש אלול, וכי איך ידע מהו הסוגיה

חכם הוא ישכיל לבקש ממנו את דברי התורה החדשים שאפשר להשיג אותם באותו הזמן בלבד. וכל המגיע לזמן חדש יגיד שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה על שהגיע לחידוש יום ובו חידוש חכמה האפשרי באותו היום בלבד.

ד.

כשם שהוא עבודת האדם לנטוע פירות ולטפל בפרדסו להשקותו ולהכרית הקוצים ממנו ולקצור את פירותיו לעתים ידועות בשנה. כך הוא כל מסעות האדם בבקשו אחר החכמה יש להם סדרים מיוחדים לעתות ידועות בשנה. ימים הם המיוחדים ללכת בדרכים ללקט את הפרחים מן המקומות הרחוקים, הם ימי הקיץ. וימים הם לשבת בבתים ולעכל את הפרחים שלוקטו בימות היציאה, הם ימות הגשמים. וכך הם גם סדרי החכמה העליונה.

ה.

על ימות הקיץ נאמר לכה דודי נצא השדה נשכימה לכרמים נלינה בכפרים. ושם נאמר חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך. מן הפרחים החדשים המתהווים מידי שנה בשנה ומן הישנים הנטועים שם מששת ימי בראשית אתן אל דודי. וכמו שהיו

פינוי מקום לשימת לב

ח.

החכם ירא אלהים הוא אשר שם ליבו. הוא רואה את הבא לקראתו והוא שואל עליו 'וירא הויה כי סר לראות'. הרבה עברו ליד סנה בוער באש ולא שתו לבם לדבר אלהים, כאשר ראה ה' כי אחד המיוחד עבר שם וסר לראות, מיד 'ויקרא אליו'. כך הוא ההיענות לקול הקריאה הקוראת באותו הציור בכל יום ויום מהר חורב, ורוב בני אדם עוברים לידו כאילו אינו מעניינם, ולזה אשר שם ליבו נגלים כספר שמים.

ז.

שימת לב זו היא הנרצית בהערה מן השינה, אשר חכמים הגידו 'עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם'. ומהו השינה, הוא האדם שאיננו שם ליבו אל הנמצא מול עיניו. ההתעוררות איננו הצעקה הגדולה אלא שימת הלב העדינה. לב ער.

י.

להכי יש לצאת אל דרך המדבר. שכן המניעה הנפוצה ביותר לשימת לב אל החידושים הנפלאים העוברים מול העיניים מידי יום ביומו איננו קשיות עורף. המניעה הנפוצה הוא ההיאחזות

שעליו לדבר ואיפה ימצא את דרכו. ענה שהמקום של הסוגיה של חודש אלול נמצא ביער. תטייל כמה שעות ותדע על מה מבוססת הסוגיה שלך [שנה זאת].

לא בחינם נקראה בקשת סתרי תורה 'טויל'. 'בפרדס'.

ז.

ורבי שמעון מבקש מן ההולכי דרכים הבאים מן המקומות הרחוקים, מה חידוש מצאו באותם המקומות, מה בשורה הם מביאים משם, מן המקום הנעלם, מן המדבר ומן הים, שהוא ציור רזי סתרי תורה, מה חידוש יש בארצות הרחוקות באיים הרחוקים, במדברות ובימים. כאשר רבה בר בר חנא התעניין בסיפורי יורדי הים, שהם ההולכים למקומות נעלמים ונפלאים שאינם גלויים לבני אדם בדרך הרגיל, ובדיוק כשם שבפיהם סיפורי נפלאות מאותם המקומות הרחוקים כך בפיהם וודאי חידושי תורה, לאשר שם ליבו כי כל העולם כולו מלא בשורת דבר הויה.

כשהיא יציאה פשוטה היא הליכה אל דרך תשובה גבוהה. שכן ברגע שאין האדם כבול בהרגלי סדר יומו כבר מתפנה לו המקום שמא יעשה תשובה.

יב.

וכך אמרו חכמים בעל תשובה יש לו לשנות מקומו ושמו "כלומר אני אחר ואיני אותו האיש שעשה אותם המעשים". לא כי מעשים אלה הם החטאים כי עליהם אין צריך לדבר. אלא בכך שהוא משנה מקומו בדברים פעוטים הוא מונע מנפשו את תנוחתה לברוח אל המוכר, ופותח בפניו דרכי תשובה. וזהו הטעם שגלות מכפרת עון.

יג.

וזה גם כל עיקר טעם צום יום הכיפורים שהוא מטרת כל הימים האלה המרחיבים אותו. אמרו חכמים שבו שובת האדם מאכילה ושתייה כשם שהוא שובת ממלאכה ומכל עסקי העולם. אין עיקר עינויי יום הכיפורים לענות נפש לשם עינויי אלא לפנותה מן הסדר הרגיל שלו, אע"פ שהסדר הרגיל שלו איננו רע גמור, הרי בהסרתה את כל הסדר הרגיל פותחת היא את המקום להשגות אלוהות וסליחה.

במוכר. מסוככים אנחנו בסוגי תגובות מורגלות התובעים את תשומת ליבנו, עד שנכלאים אנחנו בתוכם כבבית הכלא, ולא כי אוהבים אנחנו אותם או כי תאוותנו אליהם גברה מדי. אלא פשוט כי נפשנו המבקשת תדיר מקום לנוח בו ותבנית להיאחז בה, איננה יודעת כיצד להסתדר במה שאינו מוכר. הרבה היו יכולים להיות צדיקים אילו לא פחדו מכך שלא ידעו במה הצדיק מבלה את זמנו. ובשלמא הוא הבינוני מכיר כבר את יוצרו ואת יצרו לפי הרגיל אצלו, וכאשר הוא יוצא מנקודת התעוררותו אל חיי שעה אין זה מפני שההתעוררות נחלשה אצלו אלא כי בכך באה נפשו אל המנוחה ושבה מן המקום המפחיד אותה שבה איננה יודעת מה לעשות. המתבונן יראה זאת בציורים רבים.

יד.

כאשר האדם יצא לדרך רחוקה, הרי בכך אמר לנפשו כי לשעה זו לא ישכב במיטתו הרגילה ולא ילך בדרך הרגילה ולא יראה את המראות הרגילים ולא ישמע את הקולות הרגילים. הכין הוא את נפשו לקבל את החידוש ולא להסתיר אותו במכסה של הרגיל כילד המכסה פיו בשמיכה המורגלת שלו כאילו היא מגינה עליו בפני העולם הקשה והבלתי מובן. היציאה מן החיים הרגילים אפילו

יד.

טוב וטהור היה, הרי חסרה בו את התחדשות רזי תורה. מחפשים הם על הדרכים שמצא יקרה בפניהם החידוש מפי אורח הבא ממקום רחוק, מן העולם הזה או מן עולמות אחרים.

הצדיקים הגבוהים מחפשים תדיר ללכת בדרכי בעלי תשובה, שכן בדרכם יש חידוש, בדרכם מאירים רזי תורה. לפיכך אף הם גולים תדיר ממקומם, אע"פ שגם מקומם הראשון

סבא וינוקא

התחדשות ועתיקות

זו.

מרים רבי שמעון את עיניו והוא רואה מרחוק את זה שייפגשו בו עוד מעט מקרוב. הולך בדרך סבא ובידו ינוקא. רואה הוא משהו בזה.

האלה.

זו.

עתיק יומין הוא הזקנה דקדושה. זקנה זו איננו חלישות ועייפות. אבל הוא עמידות ורגיעות הדעת העמוקה שאיננה זזה בפני כל רוח מצויה העוברת. כאשר אומרים 'יש לנו אב זקן' אין מתכוונים בזה שעייפים אנחנו מן העולם ושונאים אנחנו את עליצות הנעורים ומביטים עליו בבזו וביטול של ציניות. מתכוונים אנחנו לכבוד המגיע באמת אל הסבא. כמו שאמר רבי יוחנן אפילו זקן גוי יש לכבד אותו כי כמה הרפתקי עדי עליה. כלומר הוא שרד את כל ההרפתקאות האלה. יש בו איזשהו עמידות של זקנה, סבלנות, ארך רוח, מכיר הוא מכבר את תהפוכות הרבות של העולם והחיים ויודע שאין הם הופכים את הכל, יש צליל של רוגע ושל מנוחה

מהו סבא? כל סבא בזוהר הוא מדרגת עתיק יומין, שתרגומו ממש סבא. דהיינו השגת הג"ר שבכל מקום שהוא הנקרא הגעה אל הזקנה שקנה חכמה, זקן מלא רחמים. ומהו ינוקא? כל ינוקא שבזוהר הוא מדרגת זעיר אנפין, שהוא הצעיר. דהיינו השגת הו"ק שבכל מקום שבו התחלת כל המדרגות, כצעיר גיבור איש מלחמה. ובכל פעם שרואה רבי שמעון סבא הולך והוא הולך ונשען על ינוקא, רואה הוא בעיניו את הדיאלקטיקה בין שני הפרצופים האלה וההשגות

חדתין עתיקין'. סבא וינוקא. כך בדברי תורה וכך בהשגת אלוהות וסדר עבודה. האל אותו אנחנו עובדים הוא ישן מכל ישן ושנותיו לא יתמו. והוא גם חדש מכל חדש כאילו לא היה עוד מעולם. והתורה שבו מלבישים אנחנו את ראייתנו הוא התורה העתיקה הזקנה 'אל תבוז כי זקנה אמך'. והיא הולכת עם הינוקא שכמעט טרם נולד. בחיכוך הזה נולדים כל עיקר רזי תורה על דרך האמת. שהם דברים שלא שמעתן אוזן מעולם והם דברים שכבר נאמרו למשה בסיני. השנה נעשה תשובה כפי שלא נעשה מעולם וגם נעשה את כל סדר העבודה כפי שעשו אבותינו ואבות אבותינו מעולם.

וודאי בסבא כזה נמצאים דברים חדשים.

והשקט בעצת זקנים. ובצליל זה נראה הקב"ה כעתיק יומין יתיב. היה הוא לפני שנברא העולם ויהיה אחרי שייבטל העולם ואין דבר משנה בו.

יז.

ינוקא הוא התנועה ההפכית לזה. כנערים יוצאים מחופתם בעליצת נעורים. ההתחדשות של כל יום חדש וכל זמן חדש מורגשת אצל הינוקא במלוא חדות חידושו. החדש הוא חדש ממש. וכאשר בא זמן חדש של תשובה או של שמחה הרי הוא לוקח זאת כאילו מעולם לא ראה זמן כזה. כי באמת מעולם לא ראה זמן כזה אלא פעמים מועטות. עליצות נעוריו גובר על הכל.

יח.

כאשר מבקשים דברי תורה באופי של הזוהר תדיר מבקשים אנחנו 'מילין

אור האורח היהודי

שמעון את ידו ואמר לו, הלא ניכר הוא מן המשא שאתה נושא כי לא מכאן אתה אלא ממסע רחוק הגעת, ואתה נושא על כתפך את הצידה שלקחת למסע. מי אתה?

די שחוא יהודי

יט.

אחר ראייה זו הגיע האורח אל מקומו של רבי שמעון וחרבריו, הושיט לו רבי

ענה לו: יהודי אנכי.

אף אני לא סיפרתי לו את שמי ותוארי כיון שלא שאל אותי. למה באמת לא שאל אותו את שמו ולמה באמת חיכה רבי שמעון עד סיום דבריו לבקש את שמו. אומרים המפרשים יש בזה ענין ענוה שלא ביקשו להתפאר בכתרה של תורה. ולנו אין דברים אלה מספיקים או נכונים.

כא.

סוד הענוה המוביל אל אפשרות קבלת פני השכינה במפגשי אורח אקראיים, הוא הענייניות. יש סוג של פגישה מורגלת שהוא בבחינת 'ענטא'. תיכף שיהודי פוגש יהודי חבריו הרי הוא שואל אותו על שמו ומשפחתו ומשפחת אשתו ועירו ואיזה מחלוקת יש בעירו ואיך הוא קשור אל אנשים אחרים, עד שהוא ממקם את היהודי החדש אשר זה עתה פגש בתוך המארג השלם של יחסים חברתיים, כאילו על ידי כן בלבד הוא יכול להתחבר איתו. שכן עכשיו הוא מכיר אותו ויודע שמו ושם עירו ושם חמיו וכו' וכו'.

סבורים בני אדם שזה אשר הוא מתעניין מיד בכל ההקשר הזה בפוגשו יהודי חדש, הוא המכניס אורח, הוא המקבל פני חבריו בסבר פנים יפות. ואילו זה שאינו מתעניין כאילו אינו מאיר פנים לחברו. מקום איתי לדון

אמר לו רבי שמעון את אשר כבר העיר לחברים, וודאי דברים חדשים הבאת איתך. שכן ממקום רחוק הגעת ודברים חדשים אתה נושא אתך משם.

ולמה לא סיפר לו את שמו, ומה מידע הוא מחדש לו באמרו ש'יהודי הוא'. [וראה בשיעור הבא שכל זה להבחין פרושי ישראל מדרכי פרושי אומות אחרות ואולי חשש שהוא מן הפרושים מחסידי אומות העולם ולפיכך הודיע לו שהוא יהודי]. את שמו לא שאל רבי שמעון עד סוף דבריו וגם הוא לא סיפר לו את שמו, מה הוא מה משפחתו ומאיפה הוא.

ב.

אחר אשר למדו בארוכה את כל סודות הירח השביעי, שאל ממנו רבי שמעון מה שמו. וענה כי שמו נהוראי. ונקרא נהוראי סבא כי בחבורתו יש עוד נהוראי והוא צעיר ממנו, לפיכך הוא נהוראי סבא והוא נהוראי ינוקא. וודאי נהוראי מלשון הארה הוא, היה הסבא הזה יהודי מאיר. שאלו חבריו את רבי שמעון ולמה לא סיפרת לו אתה את שמך. ענה ממנו למדתי, שלא סיפר לי את שמו ותוארו עד ששאלתי,

שידוך היו שאלותיך ראויות היש לכם
 אב או אח, אבל עתה לא באנו אלא
 לשבור אוכל. מידת החברות היתה
 מחייבת שלא תתעניין במה שאיננו
 נוגע לך. באנו לשבור אוכל תתן לנו
 אוכל והלכנו לדרכנו. באנו לחדש
 חידושי תורה נדבר בדברי תורה ונלך
 לדרכנו. לא תמיד צריכים להיות
 שדכנים.

קבלת אורחים בקבלת פני השכינה

בג.

לרשב"י די היה שהוא יהודי על מנת
 להיות מוכן לשמוע ממנו חידושי
 תורה שלו. לא היה צריך יותר
 וענייניות זו הוא עיקר סוד הענוה
 ועיקר הסוד המאפשר את מפגשי
 החידוש בין נשמות.

וזוהו עיקר הסוד של גדולה הכנסת
 אורחים מקבלת פני השכינה. כי
 הכנסת אורחים וודאי עיקרו באורחים
 זרים. כי אח שלך יגיע לעירך ותארח
 אותו בביתך אין זה הכנסת אורח אלא
 שיתוף המגיע לאח בנכסי אחיו. וכי
 תבקש להפך כל אורח חדש המגיע
 לעירך לכן דוד שלך גם זה איננו
 הכנסת אורח. האור של הכנסת

על כך. ולא להלכה למעשה כי הכל
 כפי הענין, אלא להאיר את הנקודה
 השורשית.

בב.

הלא ייתכן כי גישה זו כל עיקרה איננו
 נובע אלא ממחשבה שמה שמקשר בין
 בני אדם הוא מסוג הדברים שמרכלים
 עליהם יושבי קרנות. כאילו אותו
 הרכילות כשהוא יוצא לטובה הוא
 אהבת ישראל. ואולי אין רכילות זו
 טובה בכל מקום. אולי ראוי שיהיה
 המפגש הראשון בין איש לחברו לא מי
 אימא של נכדה של שכנו של החתול
 שלו, אלא בזה שהוא בעצמו בן אדם,
 יהודי, נשמה. הלא נקודה זו טהורה
 ואיננה יכולה להיפגע כלל גם אם
 יתגלה ששכנו לא היה מרוצה איתו
 ונמצא אתה צריך להתווכח איתו.
 וייתכן כאשר שני יהודים ייפגשו ולא
 ישאלו כלל איש את רעהו לשמו אלא
 ידברו ביניהם בדברי תורה, יוכלו
 לחדש זה לזה דברי תורה באמונה
 ובכנות שלא יהיה אפשרי כלל אילו
 ידעו את מצבי גופם ומשפחתם של
 חברים לשיחה.

ומה טענו אחי יוסף ליוסף אשר שאל
 אותם יותר מדאי שאלות של שדכנית
 "בתך היינו מבקשים או אחותנו אתה
 מבקש?". אכן אילו באנו לדבר על

והוא פלאי. ומה מבטא תופעה זו.

ויקרא האדם שמות. כל דבר שהאדם פוגש נותן הוא לו שם. כל דבר המוכר לאדם בעולם הזה הרי הוא כבר נתן לו שם המתאים לתפיסתו את הדבר בקטגוריות של העולם שלו. הנה ארי הוא ארי וחתול הוא חתול וכלב הוא כלב וכו'. הופעת שליחות מן העולם העליון, מן האלוה, בעולם הזה. בהגדרה לא ייתכן שיהיה לו שם בעולם הזה. שהרי אילו היה דבר שכבר הוא חלק מן העולם הזה אז איננו שליחות מפי האל אלא דבר מדברי העולם הזה. השליחות מן העולם העליון בהכרח הוא מופיע בעולם הזה בלי שם. אם יש לו שם לא ייתכן לו שם אלא למפרע, אחר המפגש עם המלאך אפשר לקרוא שם למפגש הזה, לרושם שהשאיר המלאך בעולם הזה בצורה שהוא נתפס בו. ולכן אחר המפגש לפעמים ניתן לו שם. אבל לפניו בהכרח אין לו שם וזה כל עיקר רגע המפגש שהוא מוכן לפגוש את מה שאין לו שם.

בה.

וכן כאשר נוסעים בני אדם אל הרבי לקבל ממנו קבלת פני השכינה, עיקר מסעם הוא מסעם, כלומר בזה שהם מוכנים לצאת מן העולם שלהם שכבר

אורחים שהוא ממש האור של קבלת פני השכינה הוא כאשר מגיע לעירך יהודי שאין אתה יודע עליו זולת זה והוא איננו מוכל כבר בכל הקטגוריות שלך, ואתה פותח בפניו את לבך וביתך. זהו ממש פתיחת ביתך מול האורח החדש הבא ממקום רחוק שהוא השכינה.

בר.

ההיפך של קבלת אורחים כקבלת פני השכינה הוא כת מספרי לשון הרע שאינה מקבלת פני השכינה. לאו דוקא מי שמספר לשון הרע או אפילו באופן אסור. אבל מי שהוא מ'כת מספרי לשון הרע', שהוא משיג את כל העולם והיחסים בין הברואים שבו בדרך הרכילות בדרך הלשון הרע, זה וודאי הוא ההיפך הגמור של קבלת פני השכינה המתאפשרת בקבלת אורחים.

המלאך אין לו שם

בה.

עוד לאלוה מילין בעומק נקודה זו. מן התופעות השכיחות במקרא שהפוגש את המלאך או את השכינה המלוּבשת במלאך, אין המלאך מספר לו את שמו. כאשר אמר המלאך ליעקב ולאשת מנוח ועוד, למה זה תשאל לשמי,

עם קהילות ישראל במשך החודש.
וטעם דבר זה יבאר בפרק הבא.

ענה לו רבי שמעון וודאי תודיע לנו מאותם המילים העתיקות שנטעתם שם במדבר. הלא המדבר איננו מקום נטיעה. כשם שנדמה שהתורה העתיקה איננה מקום ההתחדשות. הפותח את הזוהר מכיר את פתיחתו מפסוק ואשים דברי בפך ובצל ידי כסיתך לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה. על ידי המלאך דבר ה' אשר בפי תלמידי חכמים, נוטעים הם שמים חדשים וארץ חדשים, בתוך המדבר. ועל ידי כן מתכסים בצל ידו של הקב"ה.

שיש בו לכל דבר שמות, ומבקשים הם ללמוד את כל סודות החודש השביעי מפי 'יהודי'. מפי יהודי שפגשו במדבר. ואם יש לאדם רבי שכבר יש לו שם, אין לו מזה שום תועלת, צריך הוא לגלות למקום תורה לבקש את הרב הדומה למלאך שאין לו שם בטרם שמע ממנו דבר, ולפי מעשיו הוא נקרא אחר אשר קיבלת מן הרב תוכל לקרוא לקבלה זו בשם אבל עיקר הנסיעה לקבל פני רב הוא בהפקעה מן השם והרכילות ופתיחת הלב אל המפגש החדש שאין בו רכילות כלל.

נמיעת דברי תורה במדבר

בו.

מן המילים הללו נודע שיודע אתה לשאול, וודאי אתה מאלה שמן המילים שלהם נעשה שמים חדשים וארץ חדשה, נישב ונלמד ביחד.

סיפר לו עוד הסבא מי הוא, מפרושי המדבר, והוא חוזר אל הישוב לקראת החודש השביעי לשבת בצל הקב"ה

לצפיה ושמיעה בשיעור הזה

[/https://yitzchoklowy.com/moadim/rosh-hashanah/244-rh81-2](https://yitzchoklowy.com/moadim/rosh-hashanah/244-rh81-2)

לשמיעת השיעור בקול הלשון: 718-521-5231
311323512